

Handleiding Act or React

You're exposed

Act or React is een initiatief van Netwerk Mediawijsheid in samenwerking met de Nationale Wetenschapsagenda en gemaakt door Public Cinema. Deze docentenhandleiding is gemaakt door Stephanie van den Kieboom – www.socialbirds.nl.

Netwerk
Mediawijsheid

nationale
wetenschaps
agenda

Lestijd | 1 lesuur (40 – 50 minuten)
Onderwerp | Shame Sexting – puberbrein en victim blaming

Introductie

Met de interactieve video 'You're Exposed' staan de thema's shame sexting en victim blaming centraal. Bekijk de interactieve video en ga vervolgens samen met je leerlingen in gesprek over dit thema.

Hoe ons gedrag in elkaar zit? Waarom wij zo reageren? Dat wordt uitgelegd in de bijbehorende Explainer. Leer meer over ons brein en gedrag aan de hand van wetenschappelijke informatie.

Over de video

Een jonge vrouw van 13 jaar wordt geshamed: er worden seksueel getinte beelden verspreid onder haar naam.

Lesdoel

Hoe reageer jij op shame sexting en/of victim blaming?

Leerdoel

Welke keuzes maak je online en wat zijn de gevolgen voor de ander?

De les

1. Open de video en druk op de play-knop
2. Laat leerlingen met hun telefoon de QR-code scannen
3. Creëer een veilige sfeer voor je leerlingen. Bespreek vooraf dat jullie gaan kijken naar een video waar tussendoor vragen gesteld worden en dat ze deze kunnen beantwoorden op hun telefoon. Maak duidelijk dat er geen 'goed' of 'fout' is en dat de antwoorden anoniem zijn. Benoem dat jullie na de video klassikaal of in groepjes gaan napraten
4. Bekijk vervolgens de video met jouw klas. Het is een interactieve video, dus er hoeft tussendoor niet op pauze geklikt te worden
5. Nadat jullie de gehele video hebben bekeken zien jullie de resultaten van de vragen in percentages weergegeven. Bespreek de resultaten met de klas of in groepjes
6. Kijk ter afronding van de discussie de explainer. In deze video wordt uitgelegd, aan de hand van wetenschappelijke kennis, wat er in de video gebeurde en hoe we daar als mens op reageren

Explainer video

Na het bekijken van de interactieve video kun je een explainer bekijken met jouw klas. Daarin licht de energieke presentator Boy Vissers, ondersteund door animaties en beelden uit de interactieve scènes, de wetenschappelijke achtergrond toe bij de interactieve video.

Waarom doen wij aan shame sexting en wat is victim blaming?

De explainer kan ook achteraf individueel worden bekeken of door docenten worden gebruikt om zich voor te bereiden op het onderwerp.

Tip: je kunt de explainer als docent ook vooraf bekijken om je zo voor te bereiden op het onderwerp.

Tips en voorbeeldvragen

Hieronder vind je mogelijke voorbeeldvragen om gesprekken op gang te helpen. Je kunt dit klassikaal doen of in groepjes gesprekken voeren.

Vragen over de video

- Stel dat jij Farouk was; wat zou jij doen?
- Wat zou jij doen als je Amber was?
- Roos heeft het doorgestuurd; vind jij zoiets doorsturen oké?
- Vind jij dat Amber de foto niet had moeten sturen?

Vragen over online weerbaarheid

- Heb jij zelf wel eens naaktfoto's ontvangen?
- Wat zou jij doen als je de foto van Amber zou ontvangen?
- Wat vind je van Rico? (Dat is de jongen die de foto van Amber heeft doorgestuurd.)
- Zou jij, als je Amber was, aangifte doen bij de politie?

Eindvraag

Hoe zou jij dit op school oplossen als je de directeur was?

Tips

Alle antwoorden zijn goed en elke gedraging is goed. Het zijn de vervolgstappen die verschil maken. Bespreek vervolgstappen en geef handvaten aan de leerlingen.

Begrippenlijst

Shame sexting: Shame sexting ontstaat als een van de twee partijen seksueel getinte beelden met anderen deelt, met het doel om de ander te kwetsen. Dat heet ook wel 'exposing': beelden worden ongevraagd verspreid op internet. Het slachtoffer wordt veroordeeld voor het maken van de beelden.

Victim blaming: Victim blaming betekent letterlijk 'het slachtoffer de schuld geven'. Slachtoffers krijgen vaak te maken met opmerkingen vanuit hun omgeving die hen het gevoel geven dat de situatie waarin ze terecht zijn gekomen hun eigen schuld was.

Extra informatie

Online ramptoerisme heeft alles te maken met het puberbrein. Het puberbrein verschilt namelijk van dat van volwassenen en kleine kinderen. Er verandert in de pubertijd zoveel dat je hersenen 'uit balans' zijn. In de prefrontale cortex zit het 'verstandige' deel van het brein. Dat ontwikkel je pas na het emotionele deel van het brein. En dat zorgt voor een onvoorspelbare balans tussen denken en voelen.

Ook zijn sommige delen van het brein overactief, zoals het beloningsgebied.

De spanning die je voelt bij het opzoeken van grenzen, voelt voor pubers als een vorm van beloning. En dat is nu precies wat er ook gebeurt bij spanning en sensatie in online context.

In het geval van shame sexting wordt vaak ook gedaan aan victim blaming. Dit betekent letterlijk 'het slachtoffer de schuld geven'. Bijvoorbeeld door dingen te zeggen als: 'Hoe kon ze nu denken dat die foto's niet zouden uitlekken?' of 'Ze heeft het aan zichzelf te danken, door zo'n foto te maken.' Dit maakt het extra zwaar voor een slachtoffer om shame sexting te verwerken. Terwijl de schuld altijd ligt bij degene die de foto verspreid.

Wist je dat het strafbaar is om een naaktfoto van iemand anders te verspreiden? Dat is het om deze [redenen](#):

1. Het is het recht van ieder mens om zelf te beslissen hoe deze seksueel actief is. En het dus een delict tegen seksuele vrijheid is
2. Het is een inbreuk om het recht van privacy
3. De eer en goede naam van het slachtoffer worden aangetast. En is de persoon op de foto minderjarig, dan vallen de afbeeldingen ook nog eens onder kinderporno.

Bij shame sexting kun je altijd iets doen. Als omstander kun je steun uitspreken naar het slachtoffer, of je kunt iets zeggen tegen degene die de foto's doorstuurt. Dat vergt moed en kan best spannend zijn, maar je kunt ook anoniem een melding maken bij het platform waar shame sexting plaatsvindt of hulp inschakelen van een bekende.